

Venäjällä ei ole kyse vain juustosta!

Markku Kangaspuro

Putinin joulukuun kannatuslukemat presidentiksi olivat Levada-instituutin mielipidemittauksessa 88 %, jos vaalit olisi järjestetty kyselyä seuranneena viikonloppuna. Kuvaavaa on, että toiseksi eniten kannatusta keräsi kommunistien Zjuganov kuudella prosentilla. Suomenkin mediassa paljon esillä olleen, Putinin sinnikkäänä vastustajana tunnetun Aleksei Navalnyin kannatuslukemiksi mitattiin alle prosentti. Tällä lukemalla hän oli kuitenkin viidenneksi ”suosituin” kandidaatti.

Mitä tästä pitäisi ajatella? Kyse ei ole vain siitä, etteivätkö muut potentiaaliset ehdokkaat saisi lainkaan näkyvyyttä mediassa. Pääministeri Medvedevin kannatuksiksi mitattiin alle prosentti, Vladimir Žirinovski sai neljä prosenttia ja myös paljon mediassa esillä oleva, suosittuna poliitikkona pidetty puolustusministeri Sergei Šoigu prosentin kannatuksen.

Putinin kannatuslukemat ilmentävät ainakin osittain pinnan alla jo pidempään muhinutta tendenssiä. Venäläiset kokevat, että maan toipuminen Neuvostoliiton romahdusta seuranneesta 1990-luvun alennustilasta on tapahtunut juuri Putinin johdolla ja ansiosta.

Siinä suhteessa he eivät tietenkään ole väärässä, että Putinin presidenttiyden aikainen 2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen oli Venäjän nousun aikaa. Toinen asia on se, kuinka paljon se oli Putinin ja kuinka paljon hurjasti kohonneiden energian hintojen ja poikkeuksellisen pitkän maailmantalouden nousukauden ansiota. Ihmiset ovat muuallakin kuin Venäjällä taipuvaisia henkilöimään politiikan ja sivuuttamaan muut ja ehkä merkittävämminkin siihen vaikuttavat tekijät.

Tässä piilee tietenkin myös vallan heikko kohta. Kun Venäjän menestys henkilöidään Putiniin, käänttöpuolena on että myös takaiskut henkilöityvät häneen. Pudotusta 88 % kannatuslukemista on tosin varaa tulla muutamakin kymmentä prosenttia ja silti se pysyttelisi reippaasti viivan paremmalla puolella.

Putin valittiin presidentiksi ennätysmäisten mielenosoitusten ja valtapuolueen tappioksi koituneiden duuman protestivaalien jälkeen, Venäjällä menee taloudellisesti huonommin kuin pitkään aikaan, ranskalaiset ja Valion juustot ovat kadonneet kauppojen hyllyiltä ja Putinin ehkä tärkein ulko- ja talouspoliittinen tavoite, Euraasian Unionin luominen, koki raskaan takaiskun kun Ukraina solmi EU:n assosiaatiosopimuksen.

Silti venäläiset ovat mielipidetiedustelujen mukana tyytyväisempiä kuin ehkä koskaan hallituksen sisäpolitiikkaan ja presidentin valitsemaan linjaan. Konflikti lännen kanssa on toistaiseksi vain voimistanut Venäjän pohjavireenä jo pitkään vallinnutta kansallismielisyyttä ja lujittanut Putinin otetta Venäjästä. Nyt 55 prosenttia venäläisistä haluaisi Putinin jatkavan virassaan myös nykyisen 2018 päättyvän kauden jälkeen. Duuman oppositiolla ei ole myöskään tarvetta haastaa Venäjän nykyistä aiempaa itsetietoisempaa politiikkaa. Myös osa katuoppositiota näkee Venäjän vain puolustavan omia intressejään vastakkainasettelussa lännen kanssa.

Ensimmäistä kertaa sitten Neuvostoliiton hajoamisen kansalaisten enemmistön suhtautuminen Eurooppaan on käänntynyt kielteiseksi. Käännne on merkittävä kun tähän lisätään se, että samalla yleisessä mielipiteessä on tapahtunut voimakas uudelleenorientoituminen Kiinan suuntaan. Kun vielä 2008 vain 12 prosenttia halusi Venäjän kehittävän ensisijaisesti suhteitaan Kiinan kanssa, oli tilanne joulukuussa 2014 kokonaan toinen. Peräti 47 prosenttia asetti suhteiden kehittämisen Kiinan kanssa etusijalle. IVY-maihin (Ukrainaan ja Valko-Venäjään) suuntautumisen kannatus oli myös romahtanut samassa ajassa 35 prosentista 12 prosenttiin ja Länsi-Euroopan (Ranska ja Saksa) kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön orientoitumisen kannatus oli laskenut 28 prosentista kahdeksaan prosenttiin.

Tuloksissa näkyy epäilemättä kriisin tuottama jyrkkä mielipideilmaston muutos, joka ei välttämättä ole pysyvä. Venäjän mielipideilmaston muutos luo kuitenkin kasvualustan erilaisille kansallismielisille ja Venäjän erillistä kehitystä korostaville ideologisille suuntauksille, se heikentää lännen painostuksen vaikutusta Venäjään ja tukee Putinin ja valtapuolueen asemaa.

Markku Kangaspuro
Professori, tutkimusjohtaja.
Aleksanteri-instituutti, Helsingin yliopisto

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).